

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

ТЕРМІНОЛОГІЯ БЛОКЧЕЙН-ІНДУСТРІЇ: НОМІНАТИВНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ

Виконав здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти, групи 6ФП
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
Межейніков М.С.

Керівник: Подвойська О. В.

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет міжнародних економічних відносин, управління та бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов
Освітній рівень другий (магістерський)
Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

к.філол.н., доцент

Оксана ПОДВОЙСЬКА

“ ” _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Межейнікова Максима Сергійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Термінологія блокчейн-індустрії: Номінативний та перекладацький аспекти.
керівник роботи Подвойська Оксана Володимирівна, к.філол.н., доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом вищого навчального закладу від «19» 10 2023 року № 565-с

2. Строк подання студентом роботи 20.12.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: Об'єктом дослідження в даній роботі виступає сучасна англійська терміносистема блокчейн-індустрії. Предметом дослідження є номінативні особливості англійських термінів фінансової галузі та їх переклад українською мовою.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Формування та розвиток термінології блокчейн-індустрії як мовної та поняттєвої системи.
2. Формування термінології блокчейн-індустрії та найменування спеціальних понять.
3. Стратегії перекладу термінів блокчейн-індустрії на матеріалі текстів ЗМІ.

Завдання роботи: 1) дати визначення поняттю «термін» та встановити критерії термінологічності; 2) визначити поняття «терміносистема»; 3) розглянути різні класифікації термінів; 4) виявити особливості номінації понять засобами внутрішніх ресурсів мови; 5) встановити специфіку найменування спеціальних понять засобами зовнішніх ресурсів мови; 6) сформулювати загальні прийоми та способи відтворення термінів; 7) визначити стратегії та способи перекладу англійських термінів блокчейн-індустрії українською мовою.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (з точним зазначенням джерел оригінального та перекладних текстів): 2 таблиці, 1 рисунок, 6 додатків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада керівника/рецензента	Підпис, дата	
		завдання видано	завдання прийнято
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Подвойська О.В.к.філ.н., доцент</i>	20.10.23	20.12.23 – 12.01.24
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Подвойська О.В.к.філ.н., доцент</i>	20.10.23	14.12.23 – 19.12.23
<i>Рецензент</i>	<i>Стеценко Н.М, к.пед.н., доцент</i>	20.10.23	13.01.24 – 15.01.24

7. Дата видачі завдання 20.10.2024 р. (після наказу)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Збір та опрацювання матеріалів для формування теми та завдань дослідження	20.10.23 – 25.10.23	<i>виконано</i>
2.	Складання і затвердження плану роботи. Визначення методологічної бази та методів дослідження	26.10.23 – 28.10.23	<i>виконано</i>
3.	Робота над I розділом кваліфікаційної роботи, систематизація теоретичних джерел	29.10.23 – 05.11.23	<i>виконано</i>
4.	Робота над II розділом кваліфікаційної роботи. Збір фактичного (ілюстр.) матеріалу	06.11.23 – 20.11.23	<i>виконано</i>
5.	Робота над III розділом кваліфікаційної роботи	21.11.23 – 08.12.23	<i>виконано</i>
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	09.12.23 – 13.12.23	<i>виконано</i>
7.	Оформлення роботи	14.12.23 – 19.12.23	<i>виконано</i>
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	20.12.23 – 12.01.24	<i>виконано</i>
9.	Надання роботи на рецензування	13.01.24 – 15.01.24	<i>виконано</i>
10.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	16.01.24	<i>виконано</i>
11.	Захист роботи в ЕК	23.01.24	<i>виконано</i>

Здобувач

Максим МЕЖЕЙНІКОВ
(підпис) (Імя та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

Оксана ПОДВОЙСЬКА
(підпис) (Імя та ПРІЗВИЩЕ)

АННОТАЦІЯ

У процесі дослідження виявлено, що термінологія в галузі блокчейн-індустрії в англійській та українській мовах формується відмінними способами. В англійській мові терміни виникають з традиційного словникового запасу, переосмислюючи значення через процеси семантичної деривації, тоді як українська термінологія в основному запозичується з англійської, і це відбувається без системності.

Аналіз перекладу термінів блокчейну показав, що чотири основні методи використовувалися найчастіше для їхнього перекладу українською мовою: вибір еквівалента, пряме запозичення (транслітерація/транскрипція), калькування та описовий переклад. Під час перекладу словосполучень і слів, що складаються з двох коренів, також використовувались комбінації різних методів. Окрему групу складала терміни-словосполучення без еквівалентів, які переважно передавалися українською мовою через описові вирази, пряме запозичення та калькування.

При спробі передбачити подальший розвиток термінології у сфері криптовалют, зокрема високочастотного трейдингу, можна припустити, що ті терміни, які раніше не мали еквівалентів і були передані за допомогою транскрипції, отримають відповідники в українській мові та стануть загальнозживаними серед трейдерів. Це стане викликом для українських термінознавців та лексикографів.

Ключові слова: блокчейн, термінологія, переклад, лінгвістика, терміносистема, термін.

ABSTRACT

During the research, it was determined that English and Ukrainian terminology in the blockchain industry is formed in different ways: in English, terms are derived from traditional lexicon, indicating a reinterpretation of meanings through processes of semantic derivation, while in Ukrainian, these terms are mostly borrowed from English, and these borrowings occur chaotically.

An analysis of blockchain term translations revealed that four main methods were most commonly used in their translation into Ukrainian: selecting an equivalent, direct borrowing (transliteration/transcription), calque, and descriptive translation. Combinations of these methods were also employed in translating phrases and words composed of two roots. A separate group included non-equivalent term phrases, mostly conveyed in Ukrainian through descriptive expressions, direct borrowing, and calque.

In anticipating the further development of cryptocurrency terminology, including high-frequency trading, it can be assumed that those terms which were previously non-equivalent and translated through transcription will acquire Ukrainian equivalents and become widely used among traders. This poses a challenge for Ukrainian terminologists and lexicographers.

Keywords: blockchain, terminology, translation, linguistics, term system, term.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1.ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ТЕРМІНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН-ІНДУСТРІЇ ЯК МОВНОЇ ТА ПОНЯТТЄВОЇ СИСТЕМИ	8
1.1. Термін: визначення поняття та критерії термінологічності	8
1.2. Визначення поняття терміносистеми.....	13
1.3. Класифікація термінів.....	18
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2.ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН-ІНДУСТРІЇ ТА НАЙМЕНУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОНЯТЬ	26
2.1. Найменування понять засобами внутрішніх ресурсів мови.....	26
2.1.1. Терміни-слова.....	31
2.1.2. Словосполучення як модель найменування термінів.	36
2.2. Найменування спеціальних понять засобами зовнішніх ресурсів мови.....	43
Висновки до розділу 2	48
РОЗДІЛ 3.СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ БЛОКЧЕЙН-ІНДУСТРІЇ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ЗМІ	50
3.1. Загальні прийоми та способи відтворення термінів.....	50
3.2. Стратегії та способи перекладу англomовних термінів блокчейн-індустрії українською мовою.....	52
Висновки до розділу 3	106
ВИСНОВКИ.....	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	110
ДОДАТКИ.....	122
Додаток А.Непохідні терміни-слова та їхній переклад	122
Додаток Б.Похідні терміни-слова та їх переклад	124

Дотаток В.Складні терміни-слова та їх переклад.....	126
Дотаток Г.Абревіатури та їх переклад.....	127
Дотаток Д.Нерозкладні терміни-словосполучення та їхн переклад.....	128
Дотаток Е.Вільні терміни-словосполучення та їх переклад.....	130
ABSTRACT	132

ВСТУП

У сучасному світі, в умовах виникнення та стрімкого розвитку новітніх технологій та галузей знання, а також процесу глобалізації та міжнародного співробітництва, особливого значення набувають термінології різних сфер діяльності та питання їх перекладу. Гармонійне закріплення у національних мовах нової термінології є необхідною умовою для поширення та освоєння інновацій у всіх країнах світу.

У різних мовах розвиток нових термінологій відбувається нерівномірно: беззаперечне лідерство зі створення спеціальної лексики займає англійська мова, яка грає «безпрецедентну роль у всьому світі» як мова міжнародного спілкування [58, с. 9]. Під її впливом складаються термінології іншими мовами – і пошук балансу між споконвічними та запозиченими термінами в умовах стрімкої появи нових інновацій складає серйозну і важливу наукову проблему.

Яскравим прикладом цього процесу є сфера блокчейн-індустрії, що з'явилася трохи більше десятиліття тому в англійськомовному середовищі. Розвившись у найкоротші терміни, вона вже міцно вкоренилася як окрема галузь знання та діяльності цифрової економіки, яка привертає увагу дослідників у різних галузях знань, включаючи економіку, соціологію та юриспруденцію [78; 80], оскільки потенційно охоплює всі без винятку сфери економічної діяльності та має безліч сфер застосування.

В українській мові більшість термінів у сфері інвестування на основі блокчейн-технологій є запозиченими з англійської. При цьому формування термінів відбувається зусиллями фахівців даної сфери, без співпраці з перекладачами-фахівцями зі зіставного термінознавства, що тягне за собою хаотичність термінології, її невпорядкованість, відсутність єдиних загальноприйнятих найменувань. Все це гальмує розвиток галузі та, зокрема, викликає проблеми юридичного характеру. У названих умовах відчувається

гостра потреба у вивченні даної термінології, її систематизації, упорядкуванні та нормалізації (теоретичному та практичному освоєнні).

Теоретико-методологічним підґрунтям проведеного дослідження послуговували праці вітчизняних і зарубіжних мовознавців у царині теорії перекладу, зіставного термінознавства та термінознавчої теорії тексту – на пряму термінознавства, який дає змогу вивчити терміни в умовах їхнього реального існування, використання в текстах. Ми спиралися на роботи таких авторів, як Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б., Циткіна Ф.О., Карабан В. І. та ін.

Актуальність теми. Становлення та широке застосування технології блокчейн у різних сферах сучасного життя стало актуальним явищем останніх років. Поряд з таким швидким розвитком технології блокчейн, з'явилося багато нових термінів та понять, які пов'язані з цією областю. Термінологія блокчейн-індустрії включає в себе велику кількість фахових термінів, аббревіатур та термінологічних конструкцій, які важливо знати для правильної та зрозумілої комунікації у цій області. Однак, несвідоме використання термінології може призводити до непорозумінь та помилкових інтерпретацій. Також, у зв'язку зі швидким розвитком цієї галузі, терміни постійно оновлюються та мають різні варіації, що може створювати складнощі для їх правильного використання.

Для забезпечення належного розуміння термінології блокчейн-індустрії, необхідно провести систематичне дослідження номінативного та перекладацького аспектів цієї термінології. Таке дослідження дозволить не тільки поліпшити понятійну базу у цій галузі, але й сприятиме розвитку ефективної комунікації у процесі реалізації проектів, пов'язаних з технологією блокчейн. Крім того, у зв'язку зі своєю специфікою, технологія блокчейн використовується у глобальному контексті, тому існує необхідність в однозначному та зрозумілому перекладі термінів та понять для забезпечення правильного їх сприйняття та використання у міжнародній спільноті.

У цій сфері також існує необхідність в єдиному термінологічному базисі, який стандартизував би термінологію та дозволяв би уникнути неоднозначності та розбіжностей у використанні термінів різними, що і визначає актуальність нашої роботи.

Мета роботи – комплексний аналіз термінів блокчейн-індустрії, спрямований на виявлення особливостей їх найменування, а також виявлення способів перекладу даних термінів з англійської мови на українську.

Для досягнення даної мети нами були поставлені наступні **завдання**:

- 1) дати визначення поняттю «термін» та встановити критерії термінологічності;
- 2) визначити поняття «терміносистема»;
- 3) розглянути різні класифікації термінів;
- 4) виявити особливості номінації понять засобами внутрішніх ресурсів мови;
- 5) встановити специфіку найменування спеціальних понять засобами зовнішніх ресурсів мови;
- 6) сформулювати загальні прийоми та способи відтворення термінів;
- 7) визначити стратегії та способи перекладу англійських термінів блокчейн-індустрії українською мовою.

Об'єктом дослідження в даній роботі виступає сучасна англійська терміносистема блокчейн-індустрії.

Предметом дослідження є номінативні особливості англійських термінів фінансової галузі та їх переклад українською мовою.

Матеріалом дослідження послуговували терміни, відібрані методом суцільної виборки з текстів міжнародного англійського періодичного видання Bloomberg (статі, новини, репортажі, інтерв'ю).

Основними **методами** нашої роботи є метод аналізу та синтезу, метод суцільної вибірки, що дозволив на основі аналізу кількісних показників

досліджуваних характеристик термінів та їх перекладу зробити необхідні висновки і узагальнення.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі англійських фінансових термінів. Раніше опубліковані роботи не ставили за мету виявлення особливостей фінансової термінології. Крім того, найчастіше біржові терміни розглядалися як частина економічної чи фінансової лексики.

Теоретична значущість роботи полягає в узагальненні даних про специфічні особливості фінансових термінів та їхнього перекладу.

Практична значимість роботи у тому, що в основі представлених варіантів перекладу біржових термінів може бути складено доповнення до існуючого біржового словнику. Крім того, результати дослідження можуть бути використані при навчанні перекладу, у практиці викладання англійської мови студентам фінансових та економічних спеціальностей, а також під час підготовки лекційних занять та навчальних посібників.

Апробація. Основні положення та результати дослідження представлені на VI Міжнародній науково-практичній конференції «Мова як засіб міжкультурної комунікації», 11-12 травня, 2023 р., м. Хмельницький-Херсон.

Публікації: Результати дослідження було опубліковано у науковій статті у фаховому виданні України під назвою «Структурно-семантичні особливості термінології блокчейн-індустрії: перекладацький аспект», які надруковані у міжвузівському збірнику наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «Актуальні питання гуманітарних наук» [46].

Методи дослідження і поставлені завдання визначили **структуру нашого дослідження**. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатку та анотації англійською мовою.